వియ్యామందిన స్నేహం

రచన:
కుమారి ఎం. రమణమ్మ

సూట్ కేసు చేతిలో పట్టుకుని భారమైన అడుగులు వేసుకుంటూ గదిలోనికి అడుగు పెట్టిన రాధను చూచి 'ఏమిటీ దేవత ఇంత అకస్మాత్తుగా వుత్తరమైనా వ్రాయకుండా ఊడిపడింది ఏదో విశేషం వుండే వుంటుంది' అని క్షణం సేపు చెక్కిట చెయ్యి చేర్చి ఆశ్చర్యంలో మునిగిపోయింది పద్మజ.

'ఏమే పద్మజా! ఎమిటి నన్నిలా చూస్తున్నావు? మెరుపులేకుండా పిడుగు ఎలా పడ్డదా అన్నట్లు నేను అకస్మాత్తుగా వచ్చినందుకు ఆశ్చర్య పడుతున్నావా?' అంటూ మనసులో సంతోషం లేకపోయినా పెదవుల పైకి చిరునవ్వు తెచ్చుకుంటూ నవ్వు నవ్వింది రాధ.

ఆ నవ్వులో చాలా విషాదం దాగివుందని, అది మనస్ఫూర్తిగా నవ్విన నవ్వు కాదని అనురాగ మూర్తియైన పద్మజ ఇట్టే గ్రహించేసింది. రాధముఖము వాడిపోయి విచారంగా వుండుటవలన, ఆమె విశాల నయనాలు వుబ్బి ఎర్రబడుటవలన ఆమె ఏడ్చిందని, ఇంటిలో ఆమెకు, భర్తకు ఏదో వాగ్యుద్ధము జరిగే వుండి వుంటుందని మనసులో వూహించుకుంది పద్మజ.

వంటింట్లో కాఫీ త్రాగుతూ మధ్య మధ్యలో పద్మజ, రాధ ఏదో పిచ్చాపాటి మాట్లాడేసుకుంటూ తెగ నవ్వేసుకుంటున్నారు.

'ఏమిటి స్నేహితురాళ్లిద్దరు తెగ నవ్వేసుకుంటున్నారు. అదేమిటో నాకు చెప్పగూడదా. నేను కూడ ఆ నవ్వులో భాగం పంచుకుంటాను' అంటూ లోనికి వచ్చిన పద్మజ భర్త రఘును చూచి, రాధ వెంటనే నవ్వటం మానేసి పమిటనిండా కప్పుకుని సిగ్గుతో తల వంచేసుకుంది.

ఏమిటమ్మా: నా దగ్గర అలా సిగ్గుపడి పోతావు? నేను నీ అన్నయ్య లాంటి వాడినే. పోని ఆలాంటివాడనే 'ఎందుకు. నేను నీ అన్నయ్యనే అనుకో', నాదగ్గర సిగ్గెందుకు' అంటూ తనూ ఒకపీట వాల్చుకుని అక్కడే కూర్చున్నాడు నవ్వుతూ ర[illegible].

అతని సంస్కా[illegible]నికి [illegible]హృదయతకు, అభిమానానికి మనసులో ఎంతో మురిసిపోయింది రాధ. రఘు మనసు స్వచ్ఛమైన తెల్లనైన అప్పుడే విరిసిన మల్లెపూవులాంటిది. ఆత్మీయత, ఆప్యాయత, అభిమానం. అనురాగం కల్గిన తేనెవంటి తీయని హృదయం పద్మజది. వారిద్దరి ఆప్యాయతకు ముగ్ధురాలైంది రాధ.

రాత్రి భోజనాలయాక తన గదిలోనికి వచ్చిన పద్మజ, మంచంపై కూర్చుని కంటికి ఏకధారగా ఏడ్చుచున్న రాధను చూచి స్తంభించి పోయింది. ఆ అమాయకురాలైన రాదను చూడగానే ఆమె కళ్లు కూడా వర్షించసాగేయి.

'రాధా! ఏమిటి అలా ఏడుస్తున్నావు? నాతో చెప్పకూడదా? మన మనస్సులోని బాధను ఇతరులతో చెపితే కొంచెం ఉపశమనం కల్గుతుంది. రాధా. ఏమి జరిగిందో నాతో చెప్పు. నేను మీ అన్నయ్యగారితో చెప్పి న్యాయం జరిగేటట్లు చూడమంటాను' అంటూ రాధ కన్నీరు తుడుస్తూ బ్రతిమాలాడ సాగింది.

రాధ ఏడుపును బలవంతం మీద ఆపుకుని జరిగిందంతా పద్మజతో చెప్పసాగింది.

♦ ♦ ♦ ♦

'రాధా! అలంకార్ టాకీసులోనికి మంచి పిక్చర్ వచ్చింది వస్తావా?' వంటింటి గుమ్మందగ్గర నిలబడి అడిగేడు వేణుగోపాల్ రావు.

పది నిముషాలలో తయారై భర్త వెంట సినిమాకి బయలుదేరింది రాధ.

ఇంటర్ వెల్ లో 'హాల్లో! మిస్ వనజ నీవు కూడా వచ్చేవా! ఇలారా! మా మిసెస్‌కి పరిచయం చేస్తాను. అంటూ వారి వెనుక సీట్లో కూర్చున్న వనజను పిలిచేడు వేణుగోపాల్ రావు.

'ఈమె మిస్ వనజ. నా ఆఫీసులో టైపిస్టుగా పని చేస్తున్నాది రాధా. ఈమె గురించే చెప్పుతూ వుంటాను' అప్పుడప్పుడు నీకు'.

'ఈమెనా శ్రీమతి. రాధా బియ్యే.' అని ఒకరి కొకరిని పరిచయం చేసేడు.

నమస్కార ప్రతి నమస్కారాలు కూడా, వెంటనే జరిగి పోయేయి.

వేణుగోపాల్ రావు కూల్ డ్రింక్స్ తెప్పించి అందరికిచ్చేడు. అయిదు నిమిషాలు అందరూ సరదాగా మాట్లాడుకున్న తరువాత వనజ ఆమె సీట్లోనికి వెళ్లి పోయింది.

రాధ సినిమా చూస్తున్నదే కాని ఆమె మనస్సంతా, బాధతో నిండిపోయిలది. ఆ వనజ, తన భర్త వికారపు నవ్వులు, చూపులు మనసులో అసహ్యాన్ని రేపేయి. ఎవరైనా చూస్తే ఏమైనా అనుకుంటారని వుండక

రతే. ఎప్పుడు చూసినా అతని ధోరణి మిస్ వనజ అందమైనది, సిన్సియర్ వర్కర్ అంటూ ఆమె మీదే చెపుతూ వుంటారు అతను ఆమె గురించి చెప్పినంతలో తప్పేముంది. ఆమె కూడ అతని చెల్లెలు లాంటిదే అని ఇన్నాళ్ళు సరిపెట్టుకున్నాను. కాని వ్యవహారం ఇంతవరకు నడుస్తుందనుకో లేదు. అతనికి లేకపోయినా బుద్ధి కనీసం ఆమెకైనా వుండక్కర లేదా? ఎంత ఆఫీసులో పనిచేసినా అంత క్లోజుగా మాట్లాడాలని, సభ్యత, సంస్కారాన్ని మరచి విచ్చలవిడిగా ప్రవర్తించాలని ఎక్కడున్నది. తన భార్య అన్నది అక్కడ వున్నది అన్న సంగతి మరచిపోయి ఆమెతో ఒకటే వాగుడు, వికార చూపులు, నవ్వులు ఆమె కూడ తనను తాను మరచిపోయి అతనితో కబుర్లు, ఛీ! మళ్ళా తలుచుకుంటే నాకు నాకే అసహ్యం వేస్తున్నాది. ఛీ! ఇతనితో మరిం కెప్పుడూ సినిమాకి రాకూడదు అని మనసులో నిశ్చయించుకుంది.

'రాధా నాకు పిక్నిక్ ప్రోగ్రాం వుంది. నేను రానంటున్నా నా స్నేహితులు ఒకటే పట్టు పడుతున్నారు రమ్మని' అంటూ చిన్న అబద్ధాన్ని విసిరేశాడు వేణుగోపాల్రావు భార్య మంచం దిగ్గరికివస్తూ.

'ఏమండీ! ఇవాళ నాకు వంట్లో ఏమీ బాగోలేదు. ఇవాళ మీరు ఎక్కడికీ వెళ్ళవద్దండి. ఆస్పిటల్ కు వెళదాం పదండీ' అంటూ చాలా నీరసపడి పోవుటవలన లేవలేకపోయినా ఎలాగో శక్తిని తెచ్చుకుని లేచి కూర్చుంది.

'లేదు. ఇవాళ నేను పిక్నిక్ కు వెళ్ళితీరాలి. లేకపోతే నా ఫ్రెండ్సు ఒప్పుకోరు. రేపు తప్పక వెళదాములే.'

రాధ హృదయం అసహ్యంతో భగ్గున మండిపోసాగింది. 'స్నేహితులు... స్నేహితులు అంటున్నారు. ఎవరా స్నేహితులు? గర్ల్ ఫ్రెండ్సా?'

'ఛీ! నోర్ముయ్. ఎక్కువగా వాగావంటే పళ్ళురాలతాయి జాగ్రత్త.' రాధ చెంప ఛెల్లుమంది. 'ఛీ! ఏమిటో ఈ మనుష్యులు కొంచెంలోనే చులకన పడిపోతారు, అనుకుంటు వెనుకనైనా తిరిగి చూడకుండా గబగబా కారు స్టార్టుచేసుకుని వెళ్ళిపోయేడు వేణుగోపాల్రావు.

కాఫీ పట్టుకొచ్చిన రాధ వారిద్దరిని చూచి ఆశ్చర్యపోయింది. వేణుగోపాల్రావు వనజ దగ్గరగా కూర్చుని ఆమె చెవిలో ఏదో చెపుతున్నాడు. ఆమె సిగ్గుపడిపోతూ ఒకటే నవ్వుతున్నాది. ఆఫీసరు గారి భార్య వచ్చింది. లేచి నిలబడి విష్ చేద్దాం అనే సంస్కారాన్ని కూడ మరచి వనజ, తన భర్తతో మాట్లాడుతున్నది. ఛీ! ఆమె ననుకొని ప్రయోజనం లేదు. తన భర్తనే కొంచెం కుందలించి అదుపులో పెట్టుకోవాలి అని నిశ్చయించుకున్నది. ఆమెలోని సహనం నశించి ఉగ్రరూపంధరించింది. కాలిన పెనంమీద నీరు పడినట్లుగా ఆమె హృదయం భగ్గున మండిపోసాగింది. కాని రాధ, వనజవున్నదని కోపాన్ని దిగమింగుకుని వారిద్దరికి కాఫీ యిచ్చింది.

వనజ వెళ్ళినతరువాత రాధ భర్త దగ్గరగా వచ్చి నిలబడి, 'ఏమండీ!' అంటూ గట్టిగా పిలిచింది.

ఏమిటన్నట్లుగా చూసేడు వేణుగోపాల్రావు.

రాధ కనులు ఎర్రబారి క్రోధంతో నిండిపోయేయి 'ఏమండీ! ఏమిటిది? మీరు మీ హోదాను మరచిపోయి ఒక ఆడదాని వలలో పడిపోతున్నారు. ఇదేనా మీ సంస్కారం, మీ సభ్యత. ఆ రోజు సినిమాహాలులో మీ యిద్దరి ప్రవర్తనకు చాలా అసహ్యం వేసినా అది నేను అంతగా పట్టించుకో లేదు. మీరు అప్పుడప్పుడు యింట్లో ఆమెను పొగడుతున్నా నేను అనుమాన పడలేదు. కాని యిప్పుడు నేను మీ నిజప్రవర్తనను కళ్ళారా చూసేను. అంటూ రెండు చేతులతో ముఖంమీద చేతులు కప్పుకుని భావురుమంది దుఃఖంతో.

'ఏమిటే మగుతున్నావు!' అంటూ సోఫాలోంచి లేచి భార్యమీద చేయి చేసుకోబోయేడు వేణుగోపాల్రావు.

'ఏమండీ! నన్ను మీరు కొట్టినా, తిట్టినా ఫరవా లేదు. కాని మీరు ఈమెతో తిరగటం మానేయండి. ప్లీజ్ మీ కాళ్లు పట్టుకుంటాను.' ఏడుస్తూనే భర్తను బ్రతిమలాడ సాగింది ఆ కరుణామయి రాధ.

'ఏమిటి! వనజతో తిరగొద్దంటావా? ఆమెను విడచి నే నుండలేను. అంతకీ నీకు యీ యింట్లో వుండటం ఇష్టం లేకపోతే నీకే వెళ్ళి[illegible]గాని నేను మాత్రం వనజను వదులలేను. [illegible] వనజ మనింట్లోనే వుంటుంది. అందుకు సమ్మతిస్తేనే నీ యింట్లో వుండు. లేకపోతే ఎక్కడికైనా పో......' అంటూ గట్టిగా త్రోసేడు రాధను నిర్దారణంగా.

రాధ పడిపోబోయి అక్కడవున్న స్తంభాన్ని ఆసరాగా పట్టుకుని ఏడ్వసాగింది. ఆ మృదు హృదయిని హృదయం ఎంతగానో విలవిల లాడిపోయింది.

కొంచం సేపయినతరువాత తన భర్త తనమీద అనురాగం లేదని, తనకు ఈ యింట్లో స్థానం లేదని తెలుసుకుని సూట్ కేసును తీసుకుని బయటకు నడిచింది రాధ.

♦ ♦ ♦ ♦

చెప్పటం ఆపి, రాధ, పద్మజ ముఖంలోనికి చూసింది. తనలాగే పద్మజ కూడ ఏడుస్తున్నాది.

'పద్మజా',

'రాధా' అంటూ ఇద్దరూ ఒకరి నొకరు కౌగలించుకుని బావురు మన్నారు.

'ఆ వూరుకెళ్ళి వేణుగోపాల్ రావుగారితో మాట్లాడి రమ్మంటాను అతనిని. నీ వేమి భయపడకు. మీ యిద్దరిని కలిపే బాధ్యత నాది' భరోసా యిచ్చింది పద్మజ స్నేహితురాలి భుజంమీద చేయివేస్తూ.

'వద్దు పద్మజా! అంత పనిచేయకు. నే నింక ఆ గుమ్మం తొక్కను. అతనే స్వయంగా నాదగ్గరకు వచ్చి పశ్చాత్తాపం చెంది నన్ను క్షమాభిక్ష వేడినప్పుడు తప్పక నేను అతనిని మనసారా స్వీకరిస్తాను. అంతే గాని నీవు యిప్పుడు మాత్రం మా యిద్దరిని కలపాలని ప్రయత్నం చేయకు. అట్లాకొస్తే నేను మీ యింట్లో కూడ వుండను.' ఎక్కడికైనా వెళ్లిపోతాను, అంది దుఃఖాన్ని దిగమింగి.

'అలాగే. ఆ ప్రయత్నాన్ని విరమించుకుంటున్నాను. నీవు నాదగ్గరే వుండు' అంటూ తనూ నిద్రకుపక్రమించింది పద్మజ.

కొద్దిరోజులలోనే రాధ ప్రసవించి మగ పిల్లాడిని కన్నది.

'ఏమోయ్! పద్మజా దేవి! మరి నాకు కోడలిని ఎప్పుడిస్తావో' పిల్లాడిని చూసి మురిసిపోతున్న పద్మజలో అంది రాధ నవ్వుతూ.

కొంత తరువాత రఘు ఆఫీసులోనే రాధ టైపిస్టుగా చేరింది. తన కొడుకు రవితో వేరే గది అద్దెకు తీసుకుని అందులో వుంది.

కొద్ది సంవత్సరాలు గడచిపోయేయి.

ఇప్పుడు రవి గ్రాడ్యుయేట్ అయ్యేడు. షార్టు హాండు కూడా ప్యాస[illegible] వుద్యోగాన్వేషణలో వున్నాడు.

రవి ఇంటర్వ్యూకి వెళ్ళవలసిన రోజు రానే వచ్చింది.

ఇంటర్వ్యూకి వెళ్ళిన రవి ఆఫీసరు రూములోనికి వెళ్ళగానే 'నమస్తే సార్' అని విష్ చేసేడు.

'నమస్తే'...అన బోయి వెంటనే షాక్ కొట్టిన వానిలా క్షణంసేపు అలాగే వుండిపోయేడు వేణుగోపాల్ రావు. అచ్చం తన రాధ పోలికలే. ఇప్పుడు రాధ ఎక్కడవుందో? ఏమిటో? రాధ యిల్లు విడచినప్పుడు నిండు గర్భవతి. తనకు కూడ కొడుకు పుట్టివుంటే ఇంత వాడే వుండి వుంటాడు. రవిని చూచి మనసులో సంతోష పడి పోయేడు వేణుగోపాల్ రావు.

ఆలోచనలనుండి తేరుకుని 'మీ పేరు' అని ఇంగ్లీషులో అడిగేడు రవిని.

'రవి'

'ఆహా! ఎంత చక్కటి పేరు' అనుకున్నాడు మనసులో వేణుగోపాల్ రావు.

అన్ని టెస్టులు అయిన తరువాత కేండిడేట్స్ అందరిలో స్టెనో పోస్టుకి రవి సెలక్టయాడు.

♦ ♦ ♦ ♦

'అత్తయ్యా! అత్తయ్యా! అమ్మ నిన్ను పిలుస్తున్నాది.' పరుగెత్తు కుంటూ లోనికి వచ్చిన సరోజ రవి ఎదురుపడటంతో టక్కున ఆగిపోయింది సిగ్గుతో.

ఏమిటో దేవిగారు మరీ నల్లపూసై పోతున్నారు. రాకటమే మానేశావేం' దగ్గరికి వచ్చి అడిగేడు రవి కొంటెగా.

'అయ్యో రవిగారూ! మీకు వుద్యోగమొచ్చెనాక మీరే ఇంటిపట్టున వుండటం లేదు, నేను రోజూ మీ యింటికి వస్తూనే వున్నాను' అన్నది చిలిపిగా.

'ఏమిటే! పద్మజ పిలుస్తున్నదా! అంటూ చేతులు చీర కొంగుతో తుడుచుకుంటూ గదిలోనికి వచ్చింది రాధ.

'అవునత్తయ్యా. అమ్మ రమ్మంటున్నాది.' అంటూ తుర్రున పారిపోయింది సరోజ.

రాత్రి భోజనాలయాక తల్లి కొడుకు లిద్దరూ కుర్చీలలో కూర్చుని పిచ్చాపాటి మాట్లాడుకుంటున్నారు.

'అమ్మా! మా ఆఫీసరు చాలా మంచివారమ్మా. నేనంటే ప్రాణం పెడతాడనుకో. ఒకసారి నన్ను వాళ్ళ యింటికి తీసికెళ్ళేరు. పాపం అతనికి 'నా' అనే వాళ్ళు ఎవ్వరూ లేరట. కొన్ని బలహీనతలవలన భార్య, తను విడిపోవలసి వచ్చిందట. క్షణికమైన సుఖంకోసం శాశ్వతమైన ఆనందాన్ని వదులుకున్నాను తెలివి తక్కువగా అంటూ బాధపడుతూ వుంటారు. కాలమే ఎన్నో మార్పులు తెస్తుంది. మరల ఆ కాలమే ఎప్పటికైనా పరిస్థితులను చక్క దిద్దుతుంది. మీరు బాధపడకండి అని నచ్చ చెపుతూ వుంటాను నేను. అమ్మా అదేమి చిత్రమో గాని నన్ను చూస్తే అతనికి పోగొట్టుకున్న ఆత్మీయు

అను చూసినట్లుగా వుంటుందట నన్ను తన కన్న కొడుకు లాగే చూసుకుంటాడమ్మా' అంటూ చెప్పుకుపోతున్నాడు రవి.

అంతా విన్న రాధ ఒక నిట్టూర్పు విడిచి 'బాబూ! గొప్పవాళ్ళ స్నేహాలు చేయటం మంచిది కాదు. ఇంకెప్పుడూ అతనితో చనువుగా వుండకు. అలాంటి వాళ్ళతో అంటీ అంటనట్లుగానే తిరగాలి తెలిసిందా?' కొడుకును మందలించింది రాధ.

'అలాగే నమ్మా' అంటూ మరేమి మాట్లాడకుండా మౌనంగా కూర్చున్నాడు రవి.

'అయ్యో! మరిచిపోయేను రవీ! మీ పద్మజ అత్తయ్య నీ పెళ్లి గురించి తెగతొందర పెట్టిస్తున్నాది. ఈ నెలలోనే మంచి ముహుర్తాలున్నాయట. అందుకని ఈ నెలలో చేసెయ్యాలని వుంది. నీకిష్టమేనా బాబూ చెప్పు' కొడుకును అనునయంగా అడిగింది.

'అమ్మా! నీ యిష్టమే నా యిష్టమమ్మాఅన్నాడు రవి కుర్చీలోంచి లేస్తూ.

'అమ్మయ్య'! అని రాధ ఒక నిట్టూర్పు విడచి తన గదిలోనికి వెళ్ళిపోయింది నిద్రా దేవివొడిలో వాలిపోవటానికి.

♦ ♦ ♦ ♦

'మీరు తప్పక పెళ్ళికి రావాలి' అంటూ రవి శుభలేఖను వేణుగోపాల్ రావు చేతిలో వుంచేడు.

'ఓ తప్పక వస్తాను బాబూ! నీవు తప్ప ఈ ప్రపంచంలో నాకు ఆప్తులు ఎవరున్నారు? తప్పకవస్తాను' అంటూ రవిని గుమ్మంవరకు సాగనంపేడు వేణుగోపాల్ రావు.

పెళ్లి ముహూర్తం అరగంట వుందనగా వచ్చేడు వేణుగోపాల్ రావు చాలా సంతోష పడిపోతూ.

'ఈమే నండీ మా అమ్మగారు' అంటూ తన తల్లిని పరిచయం చేసేడు రవి.

రాధ వైపుచూసిన వేణుగోపాల్ రావు 'రాధా' అంటూ ఒక్కసారిగా నెత్తిన పిడుగుపడి నట్టుగా అదిరిపడి చేష్టలుడిగి అలాగే నిలబడిపోయేడు.

వేణుగోపాల్ రావును చూచిన రాధతోపాటు అక్కడేవున్న పద్మజా, రఘూ కూడ ఒక్కసారిగా ఆశ్చర్యంలో మునిగిపోయేరు. రవి ఏమీ తెలియక అయోమయంగా ఆశ్చర్యంగా అందరిని చూడసాగేడు.

కొంత సేపయినతరువాత రాధా! నేను కామంతో కళ్ళు కప్పుకుపోయి నీలాంటి అమాయకురాలికి అన్యాయంచేసేను. అందుకు యిప్పుడు ఏకాకినై దానికి ప్రాయశ్చిత్తం అనుభవిస్తున్నాను. నాకీవూరు ట్రాన్స్‌ఫర్ అవగానే వనజ కూడ నన్ను వదలి మరొకనితో వెళ్లిపోయింది. అప్పుడు నీవు వెళ్ళిపోయినతరువాత జీవితంలో మరల నాకు అగుపడతావనుకో లేదు. దైవమే నిన్ను మరల నాకు చూపించేడు. నీ గురించి నేను దేశదేశాలు గాలించేను. తెలిసిన వారందరిని అడిగేను, కాని ఫలితం శూన్యం. చేసిన తప్పుకు చింతిస్తూ ఇలా జీవచ్ఛవంలా బ్రతుకుతున్నాను రాధా, నన్ను క్షమించు రాధా'? అంటూ భోరుమ ఏడ్చుచూ ప్రాధేయ పడసాగేడు.

అతని ప్రార్థనకు సున్నిత హృదయులైన పద్మజ, రఘుల హృదయాలు ద్రవీభవించేయి.

'రాధా! అతను అలా ప్రాధేయ పడుతూవుంటే వూరుకుంటావేం రాధా! జీవితంలో తనంతట తానేవచ్చి క్షమాపణ వేడుకుంటే నీవు క్షమిస్తానని నాతో ఒక్కసారి అన్నావుగా. అతను చేసిన అపరాధానికి చింతిస్తూ నిన్ను క్షమించమని అడుగుతూ వుంటే వూరుకుంటావేం రాధా? అతనిని క్షమించు' అంటూ స్నేహితురాలిని బ్రతిమలాడ సాగింది పద్మజ.

'అవునమ్మా భర్త ఎలాంటి వాడైనా వానిని ప్రేమించి, కాపురం చేయడమే భారత స్త్రీ ధర్మం. మానవులు ఎన్నో తప్పులు చేస్తూ వుంటారు. కాని వారు చేసిన తప్పులను దిద్దుకుని పశ్చాత్తాపం చెందినపుడు వారిలో ఏకళంకమువుండదమ్మా. నీ అన్నగా అర్థిస్తున్నాను అతనితో కాపురం చేయటానికి అంగీకరించు' అంటూ కంట నీరు పెట్టుకున్నాడు రఘు.

'అమ్మా ఏమిటమ్మా ఇది అంతా. నాకేమి అర్థం కావటంలేదు' అన్నాడు రవి అందరివైపు చూస్తూ.

భర్త అలా బాధపడుతూ వుంటే రాధ హృదయం వెన్నలా కరగిపోయింది. రవి చిన్నప్పటినుంచి తండ్రి ప్రేమకు నోచుకోలేదు. ఇప్పుడు మునుపటి పట్టింపులతో వుండినా రవికి పితృప్రేమను దూరం చేయలేను, రాధ మనసులో అనుకుని '[illegible] రవీ! అతను మీ నాన్నగారు బాబూ' రాధ నిజం బ[illegible]ంది.

'ఏమిటీ? కొంచమైనా దయాదాక్షిణ్యాలు లేకుండా, నిండు గర్భవతి అన్న జ్ఞానమైనా లేకుండా నిన్ను యింటిలోనుంచి తరిమి వేసి నిన్ను అష్టకష్టాల పాలుచేసి, నీ జీవితాన్ని సర్వ నాశనంచేసిన ఆ పాపాత్ముడు నా తండ్రా?

(తరువాయి 22వ పేజీలో)

(10వ పేజీ తరువాయి)

రవి చెంప ఛెళ్లుమంది. 'ఏమిటి మాట్లాడుతున్నావో, ఎవరిదగ్గర మాట్లాడుతున్నావో కొంచెమైనా తెలివుండే మాట్లాడుతున్నావా! ఛీ! నోర్ముయ్.' రవి తండ్రిని దూషించినందుకు రవిపై కోపంతో విరుచుకు పడింది రాధ. భర్త ఎంతక్రూరుడైనా దూషిస్తే సహించలేదు భార్య, అది లోక సహజము.

తల్లి ఈలా పరిణామమునకు అచ్చెరు వొందేడు రవి.

'బాబూ రవీ! ఈ లోకంలో తప్పులు చేయని వారుండరు. మీ నాన్న జీవితంలో తప్పుచేసినా ఆ తప్పును తెలుసుకుని పశ్చాత్తాపం చెంది దానికి ఎంతగానో కుమిలిపోతున్నాడు. పశ్చాత్తాపమునకు మించిన ప్రాయశ్చిత్తం మరొకటి లేదు బాబూ. మీ అమ్మకూడా మీ నాన్నగారిని క్షమించింది. నీవు కూడ తండ్రిచేసిన తప్పులను మరచిపోయి మనస్ఫూర్తిగా 'నాన్నా' అని పిలువు బాబూ, ఎవరైనా తప్పుచేస్తే వారిని క్షమించి మనస్ఫూర్తిగా ప్రేమించటములోనే మానవుని మంచితనము దాగివుంది బాబూ' అని రఘు బ్రతిమలాడ సాగేడు.

నాన్న కొన్ని బలహీనతలకు లొంగిపోవుటవలన అమ్మకు అన్యాయం చేసేడు, కాని ఈ ఉద్యోగంలో చేరిన తరువాత ఏ తండ్రి తన కొడుకును చూడనంత ఆప్యాయంగా తనెవరో తెలియక పోయినా చూసేడు. నేను జీవితంలో తండ్రి ప్రేమ ఎలాంటిదో తెలియక పోయినా యితని ఆదరణలో చూసేను. బలహీనతలకు లొంగిపోవటం జీవితంలో అందరికీ సంభవిస్తూనే వుంటుంది. మనస్సును సరిపెట్టుకుని 'నాన్నా' అంటూ రవి ఒక్కసారిగా తండ్రిని వాటేసుకున్నాడు, ఆ తండ్రి కొడుకుల సంతోషాన్ని వర్ణించలేము.

చివరకు భర్తతో కాపురం చేయడానికి ఒప్పుకుంది రాధ.

వేణుగోపాలస్వామి ఆలయంలో ఇటుప్రక్క రాధ, వేణుగోపాల్రావు, అటుప్రక్క పద్మజ, రఘు పెళ్లిపెద్దలుగా, రవి సరోజల వివాహం ఘనంగా జరిపించేరు.

'జ్ఞాపకముందా రాధా! మనం చిన్నప్పుడు నాకు కూతురు, నీకు కొడుకూ పుడితే వారిద్దరికి పెళ్లిచేద్దాం, అప్పుడు కూడా మనం విడిపోకుండా వుండవచ్చు అనుకున్నాం. సరిగ్గా ఇప్పుడు అలాగే జరిగింది. చూసేవా అదృష్టవంతులకు జీవితంలో అనుకున్నవి ఒక్కొక్కసారి జరుగుతూ వుంటాయి. మనం చాలా అదృష్టవంతులం రాధా. చూసేవా మన స్నేహం కలకాలం నిల్చింది.'

'ఇప్పుడు మనం స్నేహితులమే కాదు పద్మజా వియ్యపురాళ్ళం కూడా అయ్యేము' రాధ నవ్వుతూ పరిహాస మాడింది.

'అవును, మగ పెళ్ళివారి అధికారాన్ని చెలాయిస్తున్నావమ్మో రాధా దేవి, అదేం కుదురదు' పద్మజ ఛలోక్తి విసిరింది.

అక్కడి వారందరూ ఆ స్నేహితురాళ్లిద్దరి ఛలోక్తులకు ఫక్కున నవ్వుకున్నారు.

లక్ష్మీకళా చిత్రవారి

"రైతుబిడ్డ"లో

వాణిశ్రీ,

[illegible]రావు,

కాంతకుమారి